

Nurmijärven kunta

RAJAMÄEN LUKION KOULUKOHTAISTEN SY-
VENTÄVIEN KURSSIEN KUVAUKSET

OPETUSSUUNNITELMA 1.8.2016

SISÄLTÖ

Sisältö

Äidinkieli ja kirjallisuus.....	3
Ruotsi, A-oppimäärä.....	4
Ruotsi, B1-oppimäärä.....	5
Englanti, A-oppimäärä.....	6
Ranska ja saksa, A-oppimäärä.....	7
Ranska ja saksa, B2-oppimäärä.....	8
Ranska ja saksa, B3-oppimäärä.....	9
Matematiikan pitkä oppimäärä.....	9
Matematiikan lyhyt oppimäärä.....	10
Biologia.....	11
Maantiede.....	12
Fysiikka.....	13
Kemia.....	14
Filosofia.....	16
Psykologia.....	17
Historia.....	17
Yhteiskuntaoppi.....	18
Evankelis-luterilainen uskonto.....	19
Elämänkatsomustieto.....	20
Terveystieto.....	21
Liikunta.....	21
Musiikki.....	22
Kuvataide.....	23
Opinto-ohjaus.....	25
Teemaopinnot.....	26
Reaalin tukikurssi.....	26
Liikennekasvatus.....	27
Turvakurssi.....	27
Salibandy.....	27

Äidinkieli ja kirjallisuus

Opetuksen tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa suomen kielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen itsensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen
- syventää ja monipuolistaa tietojaan kielestä, kauno- ja tietokirjallisuudesta, mediasta sekä vuorovaikutuksesta ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää monilukutaitoaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä ja tekstikokonaisuuksia tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- monipuolistaa vuorovaikutusosaamistaan siten, että osaa eritellä ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita tietoisena niiden konteksteista, niihin liittyvistä vuorovaikutusilmiöistä ja -taidoista sekä vuorovaikutusetiikasta
- ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden, tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen ja hallitsee yleiskielen normit
- syventää kielen ja kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa yleisivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituspäätä sekä etsiä ja valikoida tilanteeseen sopivan tietolähteen
- ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia ja käyttää lähteitä oikein
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti kaikilla oppimäärän osa-alueilla sekä ymmärtää digitaalisuuden vaikutuksia kieleen, teksteihin ja vuorovaikutukseen
- nauttii kielestä ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta sekä ymmärtää niiden historiallisten juurten merkityksen ja näkyvyyden nykykulttuurissa.

Pakolliset kurssit

ÄI1-ÄI6

Valtakunnalliset syventävät kurssit

ÄI7-ÄI9

Koulukohtaiset syventävät kurssit

ÄI10: Luovan kirjoittamisen verkkokurssi

Pyritään kannustamaan opiskelijaa omaehtoiseen kirjoittamisharrastukseen, ohjataan löytämään omat taidot ja rohkeasti käyttämään niitä, harjaannutaan kestämaan kritiikkiä sekä tutustutaan fiktiivisen tekstin ominaispiirteisiin. Tehdään erilaisia kirjoitusharjoituksia, annetaan palautetta niistä, muokataan tekstejä.

ÄI11: Kirjoittamis- ja lukutaitojen tukikurssi (ÄI11)

Kurssi on tarkoitettu kaikille, joilla on vaikeuksia kirjoittamisen ja lukemisen perustaidoissa. Kurssi soveltuu myös opiskelijoille, jotka kaipaavat enemmän henkilökohtaista opastusta ja tukea kirjoittamisessa ja lukemisessa. Kurssi on suunnattu pääasiallisesti abiturienteille. Kurssi voidaan toteuttaa myös monimuoto-opetuksena.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tukea lukemisen ja kirjoittamisen perustaitojen hallintaan
- saa henkilökohtaista ohjausta kirjoittamiseen ja lukemiseen
- oivaltaa omat vahvuutensa ja haasteensa kirjoittamisessa ja lukemisessa
- oppii hyödyntämään vahvuuksiaan kirjoittajana ja lukijana.

Keskeiset sisällöt

- Oikeinkirjoituksen kulmakivet selviksi
- Selkeä virkerakenne haltuun
- Tekstin rakenne sujuvaksi
- Oman tekstin suunnittelu tutuksi ja varmaksi
- Ydinasioiden löytäminen ja ymmärtäminen erilaisista tekstistä
- Erilaisten tekstien kirjoittamisen ja lukemisen harjoittelemista

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssin alussa asetetaan yhteiset tavoitteet, joihin arviointi perustuu. Lisäksi jokaisen oppilaan omat tavoitteet ja kehittyminen huomioidaan arvioinnissa.

Ruotsi, A-oppimäärä

Ruotsin kielen eri oppimäärien opetuksen yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- * kehittyy ruotsin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista
- * ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- * rohkaistuu hyödyntämään ruotsin kieltä luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- * vankentaa ruotsin kielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- * kehittyy tavoitteellisena kielten oppijana ja osaa soveltaa kieltenopiskelustrategioita
- * ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- * osaa arvioida oman osaamisensa riittävyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- * osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista.

Kursseilla harjoitellaan opiskelijaa aktivoiden monipuolisesti sekä suullisia että kirjallisia taitoja, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

Valtakunnalliset kurssit on pääsääntöisesti suoritettava numerojärjestyksessä. Abikurssit (RUA 9 ja RUA10) syventävät perustietoja kielestä ja valmentavat ylioppilaskirjoituksiin. Abikurssia suositellaan kaikille kielen ylioppilaskirjoituksiin osallistuville.

Kurssit 1-11 arvioidaan numeroarvosanalla (4-10), paikallinen soveltava kurssi suoritusmerkinnällä. Opiskelijan arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet (kirjallinen tuottaminen, suullinen kielitaito, kuullun ymmärtäminen) sekä oppitunneilla annettu jatkuva näyttö.

Opetuksen tavoitteet

Ruotsi kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- * osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 vuorovaikutuksen ja tulkin taidoissa sekä B1.2 tuottamisen taidoissa ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Kursseilla harjoitellaan opiskelijaa aktivoiden monipuolisesti sekä suullisia että kirjallisia taitoja, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

Valtakunnalliset kurssit on pääsääntöisesti suoritettava numerojärjestyksessä. Abikurssit (RUA 9 ja RUA10) syventävät perustietoja kielestä ja valmentavat ylioppilaskirjoituksiin. Abikurssia suositellaan kaikille kielen ylioppilaskirjoituksiin osallistuville.

Kurssit 1-11 arvioidaan numeroarvosanalla (4-10), paikallinen soveltava kurssi suoritusmerkinnällä. Opiskelijan arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet (kirjallinen tuottaminen, suullinen kielitaito, kuullun ymmärtäminen) sekä oppitunneilla annettu jatkuva näyttö.

Pakolliset kurssit

RUA1-RUA6

Valtakunnalliset syventävät kurssit

RUA7-RUA8

Paikalliset syventävät kurssit

RUA9: ABI-kurssi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kertaan koko lukion oppimäärän tekstien, rakenne- ja kuunteluharjoitusten avulla. Opiskelija kehittää kielitaitoa ja ymmärtämisvalmiuksia vaativamman aineksen avulla. Kurssi on suunnattu abiturienteille abivuoden 1. jaksossa ja siinä kasvatetaan sana- ja ilmaisuvarastoa sekä kerrataan ja syvennetään aikaisemmissa kursseissa opittuja kielioppiasioita. Erityisesti syksyn ylioppilaskirjoituksiin valmistava kurssi. Vahvistetaan ja laajennetaan yo-kokeessa tarvittavaa sanastoa ja luetun ymmärtämisen taitoa. Harjoitellaan kirjoitelman laadintaa, kerrataan rakenteita ja kuunnellaan yo-kuuntelutekstejä. Arviointi: numeromerkintä

RUA10: ABI-kurssi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kertailee koko lukion oppimäärän tekstien, rakenne- ja kuunteluharjoitusten avulla. Opiskelija kehittää kielitaitoa ja ymmärtämisvalmiuksia vaativan aineksen avulla. Kurssi on suunnattu abiturienteille abivuoden 1. jaksossa ja siinä kasvatetaan sana- ja ilmaisuväriä sekä kerrataan ja syvennetään aikaisemmissa kursseissa opittuja kielioppiasioita. Erityisesti kevään ylioppilaskirjoituksiin valmistava kurssi. Vahvistetaan ja laajennetaan yo-kokeessa tarvittavaa sanastoa ja luetun ymmärtämisen taitoa. Harjoitellaan kirjoittelun laadintaa, kerrataan rakenteita ja kuunnellaan yo-kuuntelutekstejä. Arviointi: numeromerkintä.

RUA11: Kertauskurssi

Kerrataan ruotsin kieliopin perusteita ja vahvistetaan perussanastoa. Kurssi on tarpeen niille, joilla on ongelmia perusrakenteissa ja suppea sanavarasto. Numeroarvostelu.

Paikallinen soveltava kurssi

RUA12: Matkakurssi

Kurssin kohderyhmänä ovat ensisijaisesti ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijat. Kurssi järjestetään mahdollisesti yhdessä RUB111-kurssin kanssa. Tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat henkilökohtaisesti johonkin ruotsinkieliseen alueeseen Pohjoismaissa ja parantaa kielitaitoa. Kurssi toteutetaan yhteistyönä jonkin muun oppiaineen kanssa. Opiskelijat perehtyvät ennalta kohdekaupungin/-alueen erityispiirteisiin. Kohteeseen tehdään noin 4 vuorokauden matka, jonka aikana opiskelijat kokoavat ruotsinkielisen blogin. Matkakustannuksista opiskelijat vastaavat pääosin itse. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Ruotsi, B1-oppimäärä

Ruotsin kielen eri oppimäärien opetuksen yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- * kehittyy ruotsin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista
- * ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- * rohkaistuu hyödyntämään ruotsin kieltä luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- * vankentaa ruotsin kielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- * kehittyy tavoitteellisenä kielen oppijana ja osaa soveltaa kielenopiskelustrategioita
- * ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- * osaa arvioida oman osaamisensa riittävyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- * osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista.

Kursseilla harjoitellaan opiskelijaa aktivoiden monipuolisesti sekä suullisia että kirjallisia taitoja, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

Pakolliset kurssit

RUB1-RUB5

Valtakunnalliset syventävät kurssit

RUB6-RUB7

Paikalliset syventävät kurssit

RUB8: ABI-kurssi - syksy

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kertailee koko lukion oppimäärän tekstien, rakenne- ja kuunteluharjoitusten avulla. Opiskelija kehittää kielitaitoa ja ymmärtämisvalmiuksia vaativan aineksen avulla. Kurssi on suunnattu abiturienteille abivuoden 1. jaksossa ja siinä kasvatetaan sana- ja ilmaisuväriä sekä kerrataan ja syvennetään aikaisemmissa kursseissa opittuja kielioppiasioita. Erityisesti syksyn ylioppilaskirjoituksiin valmistava kurssi. Vahvistetaan ja laajennetaan yo-kokeessa tarvittavaa sanastoa ja luetun ymmärtämisen taitoa. Harjoitellaan kirjoittelun laadintaa, kerrataan rakenteita ja kuunnellaan yo-kuuntelutekstejä. Arviointi: numeromerkintä

RUB9: ABI-kurssi - kevät

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kertaan koko lukion oppimäärän tekstien, rakenne- ja kuunteluharjoitusten avulla. Opiskelija kehittää kielitaitoa ja ymmärtämisvalmiuksia vaativamman aineksen avulla. Kurssi on suunnattu abiturienteille abivuoden 1. jaksossa ja siinä kasvatetaan sana- ja ilmaisuväriä sekä kerrataan ja syvennetään aikaisemmissa kursseissa opittuja kielioppiasioita. Erityisesti kevään ylioppilaskirjoituksiin valmistava kurssi. Vahvistetaan ja laajennetaan yo-kokeessa tarvittavaa sanastoa ja luetun ymmärtämisen taitoa. Harjoitellaan kirjoittelun laadintaa, kerrataan rakenteita ja kuunnellaan yo-kuuntelutekstejä. Arviointi: numeromerkintä.

RUB10: Kertauskurssi

Kerrataan ruotsin kieliopin perusteita ja vahvistetaan perussanastoa. Kurssi on tarpeen niille, joilla on ongelmia perusrakenteissa ja suppea sanavarasto. Numeroarvostelu.

Paikallinen soveltava kurssi

RUB11: Matkakurssi

Kurssin kohderyhmänä ovat ensisijaisesti ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijat. Kurssi järjestetään mahdollisesti yhdessä RUA12-kurssin kanssa. Tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat henkilökohtaisesti johonkin ruotsinkieliseen alueeseen Pohjoismaissa ja parantaa kielitaitoa. Kurssi toteutetaan yhteistyönä jonkin muun oppiaineen kanssa. Opiskelijat perehtyvät ennalta kohdekaupungin/-alueen erityispiirteisiin. Kohteeseen tehdään noin 4 vuorokauden matka, jonka aikana opiskelijat kokoavat ruotsinkielisen blogin. Matkakustannuksista opiskelijat vastaavat pääosin itse. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Englanti, A-oppimäärä

Englannin kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- * kehittyy englannin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- * ymmärtää englannin kielen merkityksen ja roolin kansainvälisen kommunikaation kielenä
- * osaa arvioida oman osaamisensa riittävyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- * osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeita varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista
- * saa kokemuksia laajempien englanninkielisten tekstien lukemisesta, tulkitsemisesta ja käsitelystä
- * osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Opetusmenetelmät

Jokaisella pakollisella ja valtakunnallisella syventävällä kurssilla käytetään opettajan ohjauksen lisäksi opiskelijalähtöisiä menetelmiä esim. pari- ja/tai ryhmätyöskentelyn muodossa.

Kurssien arviointi

Arvioinnissa annetaan palautetta opiskelijan osaamisesta, kannustetaan opiskelijaa asettamaan omat tavoitteet englannin taitonsa suhteen esim. jatko-opiskelua ajatellen ja ohjataan opiskelijaa hänelle sopivien työskentelytapojen valintaan. Kursseilla 1-7 opiskelijan kielitaitoa voidaan arvioida kirjallisten tuotosten lisäksi suullisen kielitaidon perusteella. ENA-8-kurssilla (Viesti vaikuta puhuen-kurssilla) opettaja antaa välittömästi palautetta opiskelijan suullisista tuotoksista ja korjaa hänen mahdollisia virheitä ääntämisessä, sananpainossa ja intonaatiossa sekä auttaa oikean kielimuodon ilmaisussa. ENA8-kurssilla jatkuvan arvioinnin ja suullisen kielitaidon kokeen lisäksi voidaan arvioida kurssin aihepiireistä pidettäviä esitelmiä.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

ENA1-ENA6

Valtakunnalliset syventävät kurssit

ENA7-ENA8

Paikalliset syventävät kurssit

ENA9: Laajenna sanavarastoasi

Kurssilla vankennetaan perussanaston hallintaa ja laajennetaan passiivista sanastoa eri aihepiirien tekstien pohjalta. Sanastoa opiskellaan opettajan tarjoaman materiaalin ja opiskelijoiden laatimien sanastotehtävien ja -pelien avulla. Kurssin voi suorittaa minä opintojen ajan kohtana tahansa, mutta se sopii erityisen hyvin lukion toisen vuoden opiskelijoille. Opiskelija

voi itse päättää, ottaako kurssista numeroarvosanan vai hyväksymismerkinnän. Numeroarvosana voi korottaa englannin oppimäärän päättöarvosanaa.

ENA10: Perusrakenteet kuntoon

Kurssi on ns. tukikurssi niille, joilla on peruskoulun päättötodistuksessa vähemmän kuin 9 englannista ja jotka tarvitsevat lisäharjoitusta kieliopin perusrakenteiden erityisesti aikamuotojen hallinnassa. Kurssilla vankennetaan myös perussanaston hallintaa. Jos mahdollista, kurssi olisi hyvä suorittaa ENA 1:n kanssa samanaikaisesti. Kurssista saa vain hyväksymismerkinnän.

ENA11: Syksyn englannin abikurssi

Syksyn englannin abikurssin aihepiireinä ovat lähinnä ihmisoikeudet, terveys, psykologia, viestintä, tiede ja tekniikka. Kurssilla valmistaudutaan syksyn ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla sanastoa ja rakenteita, harjoittelemalla sekä kuullun että tekstin ymmärtämistä ja vahvistamalla tekstin tuottamisen taitoa. Numeroarvostelu.

ENA12: Kevään englannin abikurssi

Kevään englannin abikurssin aihepiireinä ovat lähinnä yhteiskunta, ihmisoikeudet, terveys, koulutus, työelämä, taide, liikenne ja ympäristö. Kurssilla valmistaudutaan kevään ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla sanastoa ja rakenteita, harjoittelemalla sekä kuullun että tekstin ymmärtämistä ja vahvistamalla tekstin tuottamisen taitoa. Numeroarvostelu.

Paikallinen soveltava kurssi

ENA13

Kurssin kohderyhmänä ovat ensisijaisesti ensimmäisen ja toisen vuosikurssin A-englannin opiskelijat. Jos ryhmä on pieni tai se ei jonakin vuonna ole kurssitarjottimella, kurssille voidaan ottaa muitakin englanninkielenopiskelijoita. Tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat henkilökohtaisesti johonkin englanninkieliseen alueeseen ja parantaa käytännön kielitaitoa.

Kurssi toteutetaan yhteistyönä jonkin muun oppiaineen kanssa. Opiskelijat perehtyvät ennalta kohdekaupungin/-alueen erityispiirteisiin. Kohteeseen tehdään noin 4 vuorokauden matka, jonka jälkeen opiskelijat kokoavat portfolion sovitusta aiheesta ja kirjoittavat englanninkielisen matkakuvauksen. Matkakustannuksista opiskelijat vastaavat pääosin itse. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Ranska ja saksa, A-oppimäärä

Kursseilla harjoitellaan opiskelijaa aktiivisesti sekä suullisia että kirjallisia taitoja, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

Valtakunnalliset kurssit on pääsääntöisesti suoritettava numerojärjestyksessä. Abikurssit (RAA9, SAA9) syventävät perustietoja kielestä ja valmentavat ylioppilaskirjoituksiin. Abikursseja suositellaan kaikille kielen ylioppilaskirjoituksiin osallistuville.

Kurssit 1-8 arvioidaan numeroarvosanalla (4-10), alueelliset syventävät kurssit suoritusmerkinnällä. Opiskelijan arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet (kirjallinen tuottaminen, suullinen kielitaito, kuullun ymmärtäminen) sekä oppitunneilla annettu jatkuva näyttö.

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.2 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

RAA1-RAA6, SAA1-SAA6

Valtakunnalliset syventävät kurssit

RAA7-RAA8, SAA7-SAA8

Alueelliset syventävät kurssit

RAA9, SAA9: Abikurssi

Valmistautumista sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Kurssi on suunniteltu abiturienteille, ja siinä kasvatetaan sana- ja ilmaisuväriä sekä kerrataan ja syvennetään aikaisemmissa kursseissa opittuja kielioppiasioita. Vahvistetaan ja laajennetaan yo-kokeessa tarvittavaa sanastoa

ja luetun ymmärtämisen taitoa. Harjoitellaan kirjoitelman laadintaa, kerrataan rakenteita ja kuunnellaan yo-kuuntelutekstejä.

Arviointi: suoritusmerkintä.

RAA10, SAA10: Matkakurssi

Kurssin kohderyhmänä ovat koko lukion A- ja B-ranskan / saksan opiskelijat. Tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat henkilökohtaisesti johonkin ranskan-/saksankieliseen alueeseen ja parantaa käytännön kielitaitoa.

Kurssi toteutetaan yhteistyönä jonkin muun oppiaineen kanssa. Opiskelijat perehtyvät ennalta kohdekaupungin/-alueen erityispiirteisiin ja laativat sovitusta aiheesta portfolio työn. Kohteeseen tehdään muutaman vuorokauden pituinen matka, jonka jälkeen opiskelijat täydentävät portfolio n ranskan-/saksankielisellä matkakuvauksella. Matkakustannuksista opiskelijat vastaavat pääosin itse. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

RAA11, SAA11: Starttikurssi

Kurssilla käydään tiiviissä muodossa yläasteen ranskan- / saksankurssien tärkeimmät rakenne- ja sanastosisällöt. Starttikurssin jälkeen on mahdollista aloittaa lukion ranskan/saksan opinnot RAA/SAA-oppimäärän mukaisesti RAA1/SAA1-kurssista alkaen. Oppimateriaali sovi taan kurssin alussa. Arviointi: suoritusmerkintä.

Ranska ja saksa, B2-oppimäärä

Kursseilla harjoitellaan opiskelijaa aktivoiden monipuolisesti sekä suullisia että kirjallisia taitoja, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

Valtakunnalliset kurssit on pääsääntöisesti suoritettava numerojärjestyksessä. Abikurssit (RAA9, SAA9) syventävät perustietoja kielestä ja valmentavat ylioppilaskirjoituksiin. Abikurs sia suositellaan kaikille kielen ylioppilaskirjoituksiin osallistuville.

Kurssit 1-8 arvioidaan numeroarvosanalla (4-10), alueelliset syventävät kurssit suoritusmerkinnällä. Opiskelijan arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet (kirjallinen tuottaminen, suullinen kielitaito, kuullun ymmärtäminen) sekä oppitunneilla annettu jatkuva näyttö.

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- * kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- * kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- * osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 (muut kielet) tai B1.1 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

RAB21-RAB28, SAB21-SAB28

Alueelliset syventävät kurssit

RAB29, SAB29: Abikurssi

Valmistautumista sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Kurssi on suunniteltu abiturienteille, ja siinä kasvatetaan sana- ja ilmaisuvarastoa sekä kerrataan ja syvennetään aikaisemmissa kursseissa opittuja kielioppiasioita. Vahvistetaan ja laajennetaan yo-kokeessa tarvittavaa sanastoa ja luetun ymmärtämisen taitoa. Harjoitellaan kirjoitelman laadintaa, kerrataan rakenteita ja kuunnellaan yo-kuuntelutekstejä.

Arviointi: suoritusmerkintä.

RAB210, SAB210: Matkakurssi

Kurssin kohderyhmänä ovat koko lukion A- ja B-ranskan /saksan opiskelijat. Tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat henkilökohtaisesti johonkin ranskan-/saksankieliseen alueeseen ja parantaa käytännön kielitaitoa.

Kurssi toteutetaan yhteistyönä jonkin muun oppiaineen kanssa. Opiskelijat perehtyvät ennalta kohdekaupungin/-alueen erityispiirteisiin ja laativat sovitusta aiheesta portfolio työn. Kohteeseen tehdään muutaman vuorokauden pituinen matka, jonka jälkeen opiskelijat täydentävät portfolio n ranskan-/saksankielisellä matkakuvauksella. Matkakustannuksista opiskelijat vastaavat pääosin itse. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

RAB211, SAB211: Starttikurssi

Kurssilla käydään tiiviissä muodossa B2-ranskan/saksan yläasteen kurssien tärkeimmät rakenne- ja sanastosisällöt. Starttikurssin jälkeen on mahdollista aloittaa lukion ranskan/saksan opinnot B2-oppimäärän mukaisesti RAB21/SAB21-kurssista alkaen. Oppimateriaali sovitaan kurssin alussa. Arviointi: suoritusmerkintä.

Ranska ja saksa, B3-oppimäärä

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- * kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- * kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- * osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

RAB31-RAB38, SAB31-SAB38

Alueelliset syventävät kurssit

RAB39, SAB39: Abikurssi

Valmistautumista sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Kurssi on suunniteltu abiturienteille, ja siinä kasvatetaan sana- ja ilmaisuvarastoa sekä kerrataan ja syvennetään aikaisemmissa kurseissa opittuja kielioppiasioita. Vahvistetaan ja laajennetaan yo-kokeessa tarvittavaa sanastoa ja luetun ymmärtämisen taitoa. Harjoitellaan kirjoitelman laadintaa, kerrataan rakenteita ja kuunnellaan yo-kuuntelutekstejä.

Arviointi: suoritusmerkintä.

RAB310, SAB310: Matkakurssi

Kurssin kohderyhmänä ovat koko lukion A- ja B-ranskan / saksan opiskelijat. Tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat henkilökohtaisesti johonkin ranskan-/saksankieliseen alueeseen ja parantaa käytännön kielitaitoa.

Kurssi toteutetaan yhteistyönä jonkin muun oppiaineen kanssa. Opiskelijat perehtyvät ennalta kohdekaupungin/-alueen erityispiirteisiin ja laativat sovitusta aiheesta portfoliotyön. Kohteeseen tehdään muutaman vuorokauden pituinen matka, jonka jälkeen opiskelijat täydentävät portfolion ranskan/saksankielisellä matkakuvauksella. Matkakustannuksista opiskelijat vastaavat pääosin itse. Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Matematiikan pitkä oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

*saa myönteisiä oppimiskokemuksia ja tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä oppii niiden kautta

luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa.

* rohkaistuu kokeilemaan ja tutkimaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin.

* ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä,

lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen

täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä

* oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena

* kehittää lausekkeiden käsittely,

päättely ja ongelmanratkaisutaitojaan

* harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksomia, tutkimaan

niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten

yleistettävyyttä

- * harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- * osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Arviointi

Kaikki kurssit paitsi MAA15/MAB10 arvioidaan arvosanalla 4-10.

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien ja teknisten apuvälineiden valintaan ja käyttöön sekä päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perusteleamiseen.

Pakolliset kurssit

MAY1, MAA2-MAA10

Valtakunnalliset syventävät kurssit

MAA11-MAA13

Koulukohtaiset syventävät kurssit

MAA14: Ylioppilaskirjoituksiin kertaava kurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa ja kertaan taitojaan yo-tutkintoa

ja jatko-opintoja

ajatellen

- * saa laskurutiinia oikean tasoista tehtävistä tutustuen vanhoihin ylioppilastehtäviin

Sisällöt

- *Lukion matematiikan pakollisten kurssien keskeinen aines sekä teoriassa että harjoituksissa

Numeroarviointi perusteena

- *Aktiivinen läsnäolo

- *Annetun tehtävämäärän suorittaminen

- *Kurssikokeena pitkän matematiikan preliminääri

MAA15/MAB10: Niveltävä kurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on vahvistaa opiskelijan osaamista matematiikan peruskäsitteissä

Sisällöt

Kerrataan peruskoulun matematiikan keskeisiä asiasisältöjä mm. polynomilaskenta ja yhtälön ratkaisu

Arviointi

- * Suoritusmerkintä perusteena aktiivinen läsnäolo ja annettujen tehtävien suorittaminen

Matematiikan lyhyt oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- * osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä

- * saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään, oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa ja rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen

- * hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille

- * sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä

- * kehittää käsitystään matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta

- * harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa

informaatiota ja arvioimaan sen luotettavuutta

* tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä

* osaa käyttää kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna

* osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien ja teknisten apuvälineiden valintaan ja käyttöön sekä päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen. Kurseilla MAY1, MAB 2 - MAB9 on numeroarvostelu ja kurssilla MAB10 suoritusmerkintä.

Pakolliset kurssit

MAY1, MAB2-MAB6

Valtakunnalliset syventävät kurssit

MAB7-MAB8

Koulukohtaiset syventävät kurssit

MAB9: Ylioppilaskirjoituksiin kertaava kurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

*vahvistaa ja kertaan taitojaan yo tutkintoa ja jatko-opintoja ajatellen

* saa laskurutiinia oikean tasoista tehtävistä tutustuen vanhoihin ylioppilastehtäviin

Sisällöt

*Lukion matematiikan pakollisten kurssien keskeinen aines sekä teoriassa että harjoituksissa

Arviointi

Numeroarviointi.

MAB10: MAY1 ja/tai MAB2 täydentävä kurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijaa matematiikan aloituksessa ja vahvistaa lukion matematiikan perustaitoja.

Sisällöt

Kurssien MAY1 ja/tai MAB2 aihepiirit.

MAB11: Laskupaja

Tavoitteet

Opiskelija voi mennä laskupajaan laskemaan niitä tehtäviä, jotka hänelle ovat vaikeita. Voi saada ohjausta tarvittaessa joka viikko. Oppilas ottaa itse vastuuta tehtävien suorittamisessa.

Arviointi

Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Biologia

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kiinnostuu biologisesta tiedosta ja motivoituu biologiala koskevien uutisten seuraamiseen
- saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa
- ymmärtää, mikä on biologialla tieteenalana ominaista, tuntee biologisia rakenteita ja prosesseja, perinnöllisyyttä sekä ymmärtää evoluution merkityksen
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin
- osaa asettaa kysymyksiä ja tutkimusongelmia tarkasteltavista ilmiöistä
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa
- osaa hankkia, käsitellä, analysoida ja tulkita tutkimusaineistoa sekä arvioida ja esittää tutkimustuloksia
- osaa työskennellä digitaalisissa opiskeluympäristöissä, laboratorioissa ja maastossa
- arvioi kriittisesti median kautta välittyvää biologista tietoa
- käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti biologian opiskelun tukena
- perehtyy biologian soveltamiseen eri aloilla

- osaa soveltaa ja käyttää biologisia tietoja ja taitoja arkielämässä
- arvostaa eliökunnan monimuotoisuutta, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta, ja taidot, kuten ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky arvioida tietoa kriittisesti.

Pakolliset kurssit

BI1-BI2

Valtakunnalliset syventävät kurssit

BI3-BI5

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

BI6: Biologian laborointi

Kurssin tavoitteena on opettaa biologian tutkimisen periaatteita ja käytäntöjä sekä syventää biologian keskeisiä asioita.

Laborointikurssilla kerrataan ja syvennetään biologian eri ilmiöitä kokeellisesti. Kurssi koostuu pienimuotoisista kokeista sekä tutkimuksesta, jonka avulla tutustutaan tieteellisen tutkimuksen ja raportoinnin perusteisiin. Kurssilla toteutetaan erilaisia biologisia tutkimuksia yksin ja ryhmässä.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä: hyväksytty (S), hylätty (H) tai numeroin (4 - 10).

BI7: Biologian kertauskurssi

Kurssin tavoitteena on valmistautua ainereaaliin kertaamalla kurssisisältöjä opiskelijoiden toivein mukaan. Lisäksi kurssin aikana harjoitellaan vastaustekniikkaa ja muita kokeessa vaadittavia teknisiä valmiuksia. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Kurssi pyritään järjestämään syksyllä ensimmäisessä jaksossa.

Maantiede

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana
- kehittää maantieteellistä ajattelutaitoaan sekä hahmottaa maailmaa ja sen monimuotoisuutta
- ymmärtää, tulkitsee, soveltaa ja arvioi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä
- osaa havainnoida arkiympäristöjä sekä kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- osaa kriittisesti pohtia ajankohtaisia maailman tapahtumia ja niihin vaikuttavia tekijöitä
- osaa havainnoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee, ja osaa pohtia mahdollisia ratkaisuja eriarvoisuusongelmiin
- ymmärtää, mitä ihmisoikeudet tarkoittavat, ja arvostaa kulttuurien moninaisuutta
- tuntee aluesuunnittelun keinoja sekä osaa osallistua ja vaikuttaa oman lähiympäristönsä kehittämiseen
- kiinnostuu maantieteellisestä tiedosta ja motivoituu seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia eri puolilla maailmaa
- osaa käyttää maantieteellisiä tietoja ja taitoja arkielämässä

- tietää, millaisissa ammateissa ja työtehtävissä maantieteellistä osaamista tarvitaan
- toimii paikallisiin, alueellisiin ja globaaleihin kysymyksiin kantaaottavana ja kestävästi kehitystä edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat paitsi opiskelijan tiedot ja peruskäsitteiden hallinta myös maantieteellinen ajattelu- ja argumentointitaito sekä tiedonprosessointitaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Keskeisiä arvioitavia taitoja maantieteessä ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Maantieteen tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä laatimalla maantieteellisen tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut, yksin tai yhdessä toisten kanssa. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös opiskelijan osoittamat tiedot ja taidot koulussa toteutetussa osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa.

Pakollinen kurssi

GE1

Valtakunnalliset syventävät kurssit

GE2-GE4

Soveltavat kurssit

GE5: Kehitysmaantiede

Kurssin tavoitteena on kerrata maantiedettä ja syventää tietämystä kehitysmaiden tilanteesta. Kurssilla pohditaan miksi on olemassa kehitysmaat, mistä valtioiden väliset kehityserot johtuvat, mitä ongelmia alikehittyneiden valtioiden asukkaat joutuvat kohtaamaan sekä mietitään voidaanko epäkohtia korjata. Ongelmia selvitetään hyödyntämällä eri tietolähteitä ja keskustelujen avulla. Olennainen osa kurssia on portfoliotyöskentely, jossa opiskelijat kokoavat oman työnäytteensä valitsemastaan kehitysmaasta.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä: hyväksytty (S), hylätty (H) tai numeroin (4 - 10).

GE6: Maantieteen kertauskurssi

Kurssin tavoitteena on valmistautua ainereaalisiin kertaamalla kurssisisältöjä opiskelijoiden toivein mukaan. Lisäksi kurssin aikana harjoitellaan vastaustekniikkaa ja muita kokeessa vaadittavia teknisiä valmiuksia. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Kurssi pyritään järjestämään syksyllä ensimmäisessä jaksossa.

Fysiikka

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta fysiikan osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja fysiikan opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Kaikki kurssit arvioidaan arvosanoin 4-10. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan fysiikan osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, ongelmaratkaisuprosessin jäsennettyä kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Pakollinen kurssi

FY1

Valtakunnalliset syventävät kurssit

FY2-FY7

Koulukohtaiset syventävät kurssit

FY8: Lukion fysiikan kokonaiskuva

Tavoitteet

Muodostetaan kokonaiskuva fysiikan eri osa-alueista.

Sisältö

Syvennetään eri osa-alueiden osaamista matemaattisilla tehtävillä. Harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista vanhojen ylioppilastehtävien avulla.

Arviointi

Numeroarvostelu

Kemia

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- * saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- * saa mahdollisuuksia perehtyä kemian soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- * osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- * osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia turvallisesti ja yhteistyössä muiden kanssa
- * osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- * osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- * osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti kemian tietojensa avulla
- * osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia kemialle ominaisilla tavoilla
- * jäsentää käsitystään jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöitä kemian käsitteiden avulla
- * ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- * osaa arvioida kemian ja siihen liittyvän teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Kurssin arvosana perustuu kemiallisen tiedon ymmärtämisen ja soveltamisen osoittamiseen eri tavoin monipuolisesti. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kurssikokeen lisäksi kirjalliset ja suulliset näytöt sekä tunti- että

kotitehtävistä ja aktiivinen osallistuminen tunnilla. Lisäksi seurataan kokeellisessa työskentelyssä havaintojen ja johtopäätösten tekemistä sekä tutkimusten toteuttamista. Myös projektitöillä, esitelmällä tai tutkielmalla voi osoittaa lisää kemian harrastuneisuuttaan. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja.

Arvioinnissa otetaan huomioon työskentelyn taidot oppitunneilla sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot. Kurssit KE1-KE6 arvioidaan numerolla. Soveltava KE7 kurssi arvioidaan suorituserkinnällä.

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssit suoritetaan pääosin numerojärjestyksessä. Ennen työkurssia KE7 tulee olla suoritettu vähintään KE1 ja KE2. Lukion keskeinen kemia KE6 suoritetaan viimeisenä.

Itsenäiset suoritukset

Itsenäisesti suoritettava syventävä kurssi sovitaan opettajan kanssa ennen kurssin alkua. Itsenäinen suoritus onnistuu harkinnan mukaan ja kiitettävien näyttöjen perusteella aikaisemmista kursseista. Pakollista KE1 eikä kursseja KE6 ja KE7 suoriteta pääsääntöisesti itsenäisesti.

Pakollinen kurssi

KE1

Valtakunnalliset syventävät kurssit

KE2-KE5

Koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit

KE6: Lukion keskeinen kemia

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa ja kertailee taitojaan yo-tutkintoa ja jatko-opintoja ajatellen. Valmistaudutaan kemian ylioppilaskirjoituksiin ja luodaan kokonaiskuva kemiasta.

Sisällöt

Kerrataan ja syvennetään kemian kurssien keskeisiä oppisisältöjä. Harjoitellaan kemian ylioppilaskoetehtäviin vastaamista.

KE7: Kemian laboratoriotyökurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kemian teorian ja käytännön yhteyden osaa tutkia, havainnoida ja analysoida erilaisia kemiallisia ilmiöitä

Kurssi luo käytännön työskentelyn pohjaa tulevia laboratorioalan, lääketieteellisen-, farmasian- tai kemian alan opintoja silmälläpitäen

Sisällöt

Erilaisia yksinkertaisia kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia kemiallisia laboratoriotöitä mm. titraus, erotusmenetelmiä, syntetisointi ja puhdistusmenetelmät sekä vierailu alan oppilaitokseen tai tutkimuslaitokseen

Filosofia

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot ja oppii sitä kautta luottamaan omaan ajatteluunsa sekä arvioimaan sitä kriittisesti ja pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa ja ristiriitaista.

Arviointi

Filosofiassa arviointi kohdistuu ajattelun taitojen ja keskeisten käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä kriittisesti eritellä ja problematisoida informaatiota, hahmottaa ja täsmentää sen käsitteellistä rakennetta sekä esittää asiasta perusteltu arvostelma. Arvioinnin tulee tukea ja kehittää opiskelijan taitoa arvioida omaa ajatteluaan ja rohkaista opiskelijoita oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan kurssikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Pakolliset kurssit

FI1-FI2

Valtakunnalliset syventävät kurssit

FI3-FI4

Koulukohtaiset syventävät kurssit

FI 5 Filosofian kertauskurssi

Kurssin tavoitteena on ohjatusti kerrata lukion filosofian oppimäärää ylioppilaskokeita varten. Kurssilla käydään läpi eri kurssien keskeisiä sisältöjä sekä aiempia ylioppilaskokeitten tehtäviä ja niihin vastaamista. Kurssi järjestetään opiskelijoiden viimeisessä ylioppilaskirjoituksia edeltävässä jaksossa.

Psykologia

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tuntee psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon ja tutkimusmenetelmien mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologiaan ja psykologiseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa soveltaa tietojaan myös psykologisten tutkimusten arviointiin
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan arkielämään, elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- osaa hyödyntää psykologista tietoa oppiainerajat ylittävien aiheiden ja ilmiöiden erittelyyn
- osaa soveltaa psykologista tietoa tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kestävä kehityksen edistämiseen.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden sekä tiedolliseen osaamiseen että kykyyn soveltaa psykologista tietoa arkipäivän tilanteisiin ja elämään. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamistaitoa ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelija osoittaa monipuolisilla tavoilla, että hän on ymmärtänyt keskeiset sisällöt ja pystyy arvioimaan ja soveltamaan oppimaansa tietoa.

Pakollinen kurssi

PS1

Valtakunnalliset syventävät kurssit

PS2-PS5

Koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit

PS6 Sosiaalipsykologia

Kurssilla perehdytään sosiaalipsykologisiin ilmiöihin ja selvitetään, miten sosiaalinen vuorovaikutus vaikuttaa ihmisen käyttäytymiseen ja psyykkiseen kehitykseen. Kurssilla tarkastellaan ihmisten välistä vuorovaikutusta ja yksilön toimintaa erilaisten ryhmien jäsenenä. Sosiaalipsykologisen tiedon avulla voimme ymmärtää paremmin omaa ja muiden käyttäytymistä erilaisissa elämäntilanteissa.

PS7 Psykologian kertauskurssi

Kurssin tavoitteena on ohjatusti kerrata lukion psykologian oppimäärää ylioppilaskokeita varten. Kurssilla käydään läpi eri kurssien keskeisiä sisältöjä sekä aiempia ylioppilaskokeitten tehtäviä ja niihin vastaamista. Kurssi järjestetään opiskelijoiden viimeisessä ylioppilaskirjoituksia edeltävässä jaksossa.

Historia

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta

- hallitsee Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset prosessit taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon ja syventämään historiatietoisuuttaan
- pystyy muodostamaan ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja ihmisten toimintaa monipuolisesti kunkin ajan omista lähtökohdista
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa tarkoituksenmukaisia lähteitä käyttäen, arvioimaan sitä kriittisesti sekä ymmärtämään sen monitulkintaisuuden ja suhteellisuuden
- osaa käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan nykyisyyden ja tulevaisuuden kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsenyntyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti. Kurssin arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä, kuten taitoon käyttäen historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja valmiuksiin arvioida kriittisesti historian tulkintoja ja käyttöä.

Pakolliset kurssit

HI1-HI3

Valtakunnalliset syventävät kurssit

HI4-HI6

Koulukohtaiset syventävät kurssit

HI7: Historia minun silmin – kerraten ja tutkien

Tavoitteena on luoda monipuolinen kuva valitusta aiheesta historiatieteen keinoin tai kerrata lukion kurssija ylioppilastutkinnon koetta varten. Tutkielmatyöskentelyssä lähdekritiikki sekä tehtävän rajausta ja totuudellisuus ovat keskeiset tavoitteet. Sisältö sovitaan kunkin kurssin tarpeiden mukaan.

Yhteiskuntaoppi

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen ja muutoksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- hallitsee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja erilaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- tuntee vaikutusmahdollisuutensa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena
- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien kannalta.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin lähtökohtana ovat yhteiskuntaopin tiedonaloille ominaisten tietojen, taitojen ja toimintatapojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan kykyä hallita keskeisiä käsitteitä ja suuria kokonaisuuksia sekä arvioida asioiden välisiä yhteyksiä, syyseuraussuhteita ja niiden merkitystä.

Pakolliset kurssit

YH1-YH3

Valtakunnalliset syventävät kurssit

YH4

Koulukohtaiset syventävät kurssit

YH5: Lakitiedon syventävä kurssi

Kurssi syventää taloustiedon tietoja ja taitoja. Kurssi pohjautuu taloustiedon kurssiin YH 2, jonka suorittaminen on edellytys kurssille osallistumiseen. Kurssin painopisteet on mahdollista valita vuosittain, mutta taloustiedon keskeiset osa-alueet sisältyvät kurssiin. Näkökulmien syventämisessä käytetään harjoituksia, itsenäistä tiedonhankintaa, asiantuntijatahojen tuottamaa materiaalia.

Oikeudellisten ongelmien ratkaiseminen käytännössä sekä lakikokoelman (myös sähköinen) käyttö. Oikeustapauksia pohditaan henkilön ja perheen, asumisen, perinnönjaon, velkasuhteen, työnteon, rikosoikeuden, oikeudenkäynnin, julkisen hallinnon, yrittämisen ja vapaan kansalaistoiminnan näkökulmista. Kurssin aikana pyritään järjestämään käynti käräjäoikeudessa, poliisin vierailu kurssilla sekä mahdollisesti juristin vierailu. Ihmisen elämänkaareen liittyviä oikeudellisia kysymyksiä käydään läpi esimerkein.

Yh4 kurssi on suoritettava ennen tätä kurssia.

YH6: Taloustiedon syventävä kurssi

Kurssi syventää taloustiedon tietoja ja taitoja. Kurssi pohjautuu taloustiedon kurssiin YH2, jonka suorittaminen on edellytys kurssille osallistumiseen. Kurssin painopisteet on mahdollista valita vuosittain, mutta taloustiedon keskeiset osa-alueet sisältyvät kurssiin. Näkökulmien syventämisessä käytetään harjoituksia, itsenäistä tiedonhankintaa, asiantuntijatahojen tuottamaa materiaalia.

YH7: Yhteiskuntaoppi minun silmin – kerraten ja tutkien

Tavoitteena on luoda monipuolinen kuva valitusta aiheesta yhteiskuntatieteiden keinoin tai kerrata lukion kurseja ylioppilastutkinnon koetta varten. Tutkielmatyöskentelyssä lähdekriittikki sekä tehtävän rajaus ja totuudellisuus ovat keskeiset tavoitteet.

Sisältö sovitaan kunkin kurssin tarpeiden mukaan

Evankelis-luterilainen uskonto

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- tunnistaa uskontoihin ja kulttuureihin liittyvän pyhän ja sen vaikutukset ihmisen toimintaan
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy oman uskonnon erityispiirteisiin ja kulttuurivaikutuksiin
- ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- tuntee uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä
- ymmärtää uskon ja tieteellisen tiedon suhdetta sekä tuntee uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja toimia eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ihmisten kanssa
- kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia toimia vastuullisena ja aktiivisena kansalaisena
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja keskustelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Arviointi ohjaa ja kannustaa opiskelijoita oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu uskontoihin liittyvään tiedon hallintaan, soveltamiseen ja arvioimiseen sekä katsomuksellisten dialogitaitojen hallintaan. Arvioinnissa korostuvat katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot.

Pakolliset kurssit

UE1-UE2

Valtakunnalliset syventävät ja soveltavat kurssit

UE3-UE6

Koulukohtaiset syventävät kurssit

UE 7 Raamattutieto ja soveltava etiikka

Maailmankirjallisuuden tunnetuimman ja luetuimman teoksen ympärille rakentuva kurssi. Kurssi sisältää vierailut Helsingin yliopiston Eksegetiikan laitokselle ja Diakonia-ammattikorkeakouluun sekä perehtymistä Raamatun tutkimukseen, erityisesti Vanhan ja Uuden testamentin tutkimukseen ja kääntämiseen. Raamatun tulkintatavoista perehdytään erityisesti seuraaviin: fundamentalistinen, konservatiivinen, pelastushistoriallinen, eksistentiaalinen ja feministinen tulkinta. Opiskelijoiden pitämässä esitelmässä ratkaistaan ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Soveltavan etiikan lähtökohtana on etiikan tietopaketti (luterilainen, ortodoksinen ja katolinen etiikka).

UE 8 Uskonnon kertauskurssi

Kurssin tavoitteena on ohjatusti kerrata lukion uskonnon oppimäärää ylioppilaskokeita varten. Kurssilla käydään läpi eri kurssien keskeisiä sisältöjä sekä aiempia ylioppilaskokeitten tehtäviä ja niihin vastaamista. Kurssi järjestetään opiskelijoiden viimeisessä ylioppilaskirjoituksia edeltävässä jaksossa.

Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen
- hallitsee keskustelu- ja vuorovaikutustaitoja ja osaa soveltaa niitä sellaisten kysymysten käsittelyyn, joissa pyritään yhteisen kestävän toimintalinjan löytämiseen erilaisista näkemyksistä huolimatta
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta- ja toimintakykyään oppimalla refleктоimaan omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista

Arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sekä opiskelijan kykyä tarkastella ja ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti ja taitavasti että hänen laaja-alaista katsomuksellista ymmärrystään. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan eri näkökulmien ja vaihtoehtoisten katsomustapojen huomioimista pelkkien mielipiteiden esittämistä monipuolisemmin.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä arvioida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Elämänkatsomustiedossa korostuvat erilaiset katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot, ja kurssien arvioinnissa ne otetaan monipuolisesti huomioon.

Pakolliset kurssit

ET1-ET2

Valtakunnalliset syventävät

ET3-ET6

Terveystieto

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tarkastella ja perustella terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmista
- *ymmärtää tieteellisen tiedon ja kokemustiedon merkityksen eron terveyden ja sairauden riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä
- *osaa edistää omaa ja ympäristönsä terveyttä ja turvallisuutta, ymmärtää yleisimpien sairauksien ehkäisyn ja hoidon periaatteita sekä itsehoitoon ja mielenterveyden suojaamiseen liittyviä toimintatapoja
- *perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin, käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti ja osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa, terveystiedon viestintää ja sekä erilaisia terveystieteisiin liittyviä ilmiöitä
- *pohtii terveyteen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa perustella niihin liittyvä näkemyksiään
- *ymmärtää yhteiskunnan olosuhteiden ja terveys- ja muiden yhteiskuntapoliittisten päätösten vaikutuksia kansanterveyteen, väestöryhmien välisiin eroihin, terveydenhuollon rakenteisiin ja ihmisten terveyskäyttäytymiseen.

Arviointi

Arviointi kohdistuu terveystiedon tavoitteiden saavuttamiseen terveysosaamisen eri osa-alueilla kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen sekä siihen, miten opiskelija osaa soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan toiminnallisten taitojen kehittyminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään terveyttä ja sairautta koskevaa eettistä arvopohdintaa ja taitoja perustella terveysvalintoja sekä arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Kurssin arvosana perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön terveysosaamisen eri osa-alueilla. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Kurssit 1- 3 arvioidaan numeroarvioinnilla.

Pakollinen kurssi

TE1

Valtakunnalliset syventävät kurssit

TE2-TE3

Koulukohtaiset syventävät kurssit

TE4: Sairaudet, tapaturmat ja ensiapu

Tällä kurssilla perehdytään tarkemmin erilaisten sairauksien ja tapaturmien syntyyn, niiden ennaltaehkäisyyn sekä hoitoon. Kurssilla harjoitellaan perus ensiaputaitoja ja syvennetään niitä. Kurssi täydentää TE1-kurssia ja on tärkeä niin opiskelijan vapaa-aikaan kuin myös ylioppilaskirjoituksia varten.

TE5: Terveystiedon kertauskurssi

Tämä kurssi on tarkoitettu ylioppilaskokeessa terveystietoa kirjoittaville. Kurssilla kerrataan opiskelijoiden tarpeiden mukaan terveystiedon aiheita monipuolisesti sekä harjoitellaan Abitiiniin liittyvien ohjelmien soveltamista terveystiedon ylioppilaskokeessa, erilaisiin tehtävänäntoihin vastaamista ja tutkitaan uusimpia terveystietoon liittyviä tutkimuksia ja uutisia.

Liikunta

Opetuksen tavoitteet

Oppiaineen opetuksen tavoitteena on fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn edistäminen. Opiskelija oppii liikkumaan aktiivisesti ja turvallisesti sekä pitämään huolta fyysisestä aktiivisuudestaan ja toimintakyvystään. Fyysisen toimintakyvyn osalta tavoitteena on oppia soveltamaan liikunnallisia perustaitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa. Opiskelija oppii arvioimaan ja sen pohjalta harjoittamaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus). Liikunnanopetuksen sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin kuuluvat parhaansa yrittäminen, aktiivinen työskenteleminen, pitkä-

jännteinen itsensä kehittäminen sekä toisia kunnioittava vuorovaikutus. Opiskelija ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta, ottaa toiset huomioon sekä oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla.

Arviointi

Liikunnan arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta, oppiaineen opiskelun etenemisestä ja edistää opiskelijan oppimista. Liikunnan arviointi koostuu sekä fyysisen toimintakyvyn että sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet.

Pakolliset kurssit

LI1-LI2

Valtakunnalliset syventävät kurssit

LI3-LI5

Koulukohtaiset syventävät kurssit

LI6: Joukkue- sekä yksilöpelit palloilussa

Kurssin tavoitteena on tutustua ja/tai syventää eri joukkue- sekä yksilöpallojen sääntötuntemusta ja tekniikkaa. Kurssin sisältönä on tuttuja pallopelejä ja niiden sovellutuksia, viitepelejä ja pelitaktiikoita sekä uusia lajeja. Keskeisinä maila- ja pallopeleinä ovat mm. sulkapallo, tennis, pöytätennis, jalkapallo/futsal, koripallo, lentopallo, käsipallo, pesäpallo ja salibandy. Kurssilla on numeroarviointi.

LI7: Abikurssi ”rentona kirjoituksiin”

Tavoitteena on kirjoituksista aiheutuvan stressin poistaminen liikunnan ja rentoutusharjoitusten avulla. Sisältöinä ovat monipuoliset liikuntamuodot; liikuntalajit valitaan opiskelijaryhmän toivomusten mukaan. Kurssilla on numeroarviointi, jossa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen.

Musiikki

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja oppii käyttämään musiikkia hyvinvointinsa edistämiseen
- oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista
- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen ja säveltäen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta sekä toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa myös kansainvälisissä yhteyksissä
- oppii tiedostamaan äänen ja musiikin vaikutuksia arjen toimintaympäristöissä
- oppii tulkitsemaan äänen ja musiikin käyttöä mediassa
- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulle tavoitteita sekä ohjata ja arvioida työskentelyään niiden suuntaisesti.

Arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syventymistä. Oppimisprosessin aikana opiskelijat saavat ja antavat monipuolista palautetta, mikä ohjaa opiskelijaa arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan. Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

MU1-MU2

Valtakunnalliset syventävät kurssit

MU3-MU4

Koulukohtaiset syventävät kurssit

MU5: Bändi- ja orkesteriprojekti

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai jokin muu projekti. Kurssin valinneet opiskelijat valitsevat yhdessä opettajan kanssa jonkin teeman, jonka ympärille kurssin aikana rakennetaan kokonaisuus - eräänlainen arvioitava lopputyö. Jokaisella kurssin valinneella opiskelijalla tulee projektissa olla oma merkittävä osuutensa.

Kurssin tavoitteena on syventää opiskelijan musisoinnin taitoja. Ne, jotka opiskelevat musiikkiopistossa voivat osallistua kurssille myös omalla instrumentillaan. Kurssin aikana harjoiteltavasta kokonaisuudesta on mahdollista pitää pienimuotoinen musiikkitilaisuus tai konsertti - eräänlaisena lopputyönä.

MU6: Musiikin historia

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää tietämystään erilaisista musiikkiperinteistä ja -kulttuureista. Kurssin aikana pyritään tutustumaan eurooppalaisen taidemusiikin historiaan, merkittävimpiin säveltäjiin, sekä itse "soivaan musiikkiin". Lisäksi kurssilla tutustutaan afroamerikkalaiseen musiikkiperinteeseen, erityisesti blues-, rock- ja jazz-musiikkiin.

Aiheisiin tutustutaan erilaisten työtapojen avulla (mm. esitelmät, tutustumiskäynnit/retket, konserttikäynnit, aktiivinen kuunteleminen, musisointi ym.). Musiikkiopiston opiskelijat voivat lukea hyväksi tämän kurssin opintoihinsa, mikäli ovat suorittaneet "Musiikkitieto I -kurssin".

MU7: Musiikin lukiodiplomi MULD6

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osaluokiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenvedo ja arvioitsijoiden lausunto.

Kuvataide

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- syventää monilukutaitoaan ja kulttuurista osaamistaan kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa kehittämällä
- ilmaisee havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- syventää kuvallisen tuottamisen taitojaan materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- harjaantuu tavoitteelliseen, teemalliseen ja prosessinomaiseen työskentelyyn, itsearviointiin ja yhteistyöhön
- ymmärtää työskentelyyn sisältyvien aistinautintojen, tunteiden, kauneuden elämyksien ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle
- käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- soveltaa kuvallisen viestinnän keinoja osallistuessaan ja vaikuttaessaan kuvien avulla
- tulkitsee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja käsitteistöjä käyttäen
- tarkastelee taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- tutkii kuvailmaisussaan nykyisyyttä ja tulevaisuutta kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmista.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävä. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, visuaalisen kulttuurin tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen arvottamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Pakolliset kurssit

KU1-KU2

Valtakunnalliset syventävät kurssit

KU3-KU4

Koulukohtaiset syventävät kurssit

KU5: Taideprojektipaja

Kurssin aikana toteutetaan ajankohtainen taideprojekti, jonka aiheet ja teemat sekä toteutustavat vaihtelevat lukuvuosittain. Kurssilla voidaan tehdä esim. seinämaalausprojekti, tutustua nykyaikaisen erilaisiin ilmaisukeinoihin esimerkiksi videotaiteen/ animaation tai muiden visuaalisten tekniikoiden muodossa. Voimme myös toteuttaa lavasteita koulun musikaaleihin tai visuaalisia teoksia koulun sekä kunnan muihin tapahtumiin ja juhliin. Kurssilla painopiste on opiskelijoiden omissa mielenkiinnon kohteissa niin aiheiden kuin teemojenkin valinnan suhteen.

Arviointi: suoritusmerkintä (hyväksytty/ hylätty), joka perustuu suunnittelun ja toteutuksen aktiivisuuteen, yhteiseen osallistumiseen ja projektin tuotosten loppuunsaattamiseen määräajassa.

KU6: Piirustustekniikat

Kurssin aikana perehdytään eri piirustustekniikoihin sekä -välineisiin. Etsitään persoonallista omaa kädenjälkeä, harjoitetaan mm. ihmisen anatomian ja luonnon kuvaamista sekä varjostustekniikoita. Painopiste aihevalinnoissa on erityisesti opiskelijan omissa kiinnostuksen ja oppimisen tavoitteiden kohteissa. Kurssia suositellaan taide- ja muotoilualan jatko-opinnoista kiinnostuneille sekä kaikille, jotka haluavat paremmiksi piirtäjiksi.

Arviointi: numeroarviointi, joka perustuu tuntityöskentelyyn ja harjoitustöihin.

KU7: Valokuvaus- ja kuvankäsittely

Kurssilla perehdytään valokuvauksen tekniikkaan, tyyllilajeihin ja opitaan ottamaan parempia kuvia. Pääpainopiste on digitaalisessa kuvauksessa ja kuvankäsittelyn harjoittelemisessa. Kurssi sisältää kameran tekniikkaan ja sommitteluun liittyvät opinnot sekä näihin liittyviä erilaisia käytännön kuvaustehtäviä, joista laaditaan portfolio.

Arviointi: numeroarviointi, joka perustuu tuntityöskentelyyn ja harjoitustöihin.

KU8: Väriyöpaja

Kurssilla hypätään perinteisten maalaustekniikoiden toiselle puolelle; maalataan, tutkitaan, maistellaan, haistellaan ja eläydytään värien maailmaan värikylpy™ -metodia hyödyntäen. Toteutetaan ympäristö- ja maataideteoksia, etsitään luonnosta maalausmateriaaleja ja valmistetaan niitä itse. - Piirustustaitoa ei tarvita, vain avoin ja tutkiva mieli!

Arviointi: suoritusmerkintä, joka perustuu tuntiaktiivisuuteen.

KU9: Kuvataiteen lukiodiplomi LD2

Kurssilla on mahdollisuus suorittaa valtakunnallinen kuvataiteen lukiodiplomi.

Lukiodiplomi on tehtävänannoltaan ja arvosteluperiaatteiltaan yhtenäinen valtakunnallinen koe, joka on yhden kurssin aikana tapahtuva oppilaan itsenäinen portfoliomuotoinen suoritus. Erinomaisella tai hyvällä arvosanalla arvioitu suoritus voidaan ottaa huomioon pyrittäessä mm. kuvataide-, muotoilu- ja kulttuurialan oppilaitoksiin ja korkeakouluihin.

Opiskelijalla täytyy olla **vähintään neljä** (4) kuvataiteen kurssia suoritettuna ennen lukiodiplomin aloittamista. Lisätietoa lukiodiplomista:

http://www.edu.fi/lukiodiplomit/kuvataiteen_lukiodiplomi

Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalle karttuu riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään sekä kohti täysivaltaista ja aktiivista yhteiskunnan jäsenyyttä. Henkilökohtainen, luokkamuotoinen, pienryhmä- ja vertaisohjaus tukevat opiskelijaa kiinnostusten kartoittamisessa, vahvuuksien tunnistamisessa, urasuunnittelussa sekä valinta- ja opiskeluun liittyvien ongelmatilanteiden ratkaisemisessa.

Tavoitteet

Ohjaus toteutetaan tavalla, joka vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Opiskelija saa ohjausta jatko-opintojensa suunnittelussa sekä jatko-opintoihin hakeutumisessa.

Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee aktiivisesti lukio-opintojaan ja tekee valintojaan siten, että hänellä on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Opiskelijaa tuetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatimisessa ja suunnitelmien päivittämisessä. Ohjauksella edistetään opiskeluvälineiden kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan nuorta elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyvissä päätöksissä.

Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, ammattialoihin ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja sähköiset hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelun ja jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opiskelijaa ohjataan siten, että hän osaa etsiä tietoa myös muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

Pakolliset kurssit

OP1-OP2

Koulukohtainen syventävä kurssi

OP3: Tutorkurssi

Tutorkurssille osallistuvat toimivat lukiomme tutoreina. Kurssille haetaan ensimmäisen opiskeluvuoden keväällä. Tutoreilla on tärkeä rooli lukion yhteishengen ylläpitämisessä. Tutorit auttavat uusia lukiolaisia pääsemään lukio-opiskelun alkuun ja toimivat linkkinä uusien opiskelijoiden, muiden opiskelijoiden ja henkilökunnan välillä. Tutorointi vahvistaa yhteisöllisyyttä ja välittämisen ilmapiiriä. Tutorit ovat mukana myös lukion markkinoinnissa.

Suoritusmerkintä.

OP4: Opiskelijakuntatoiminta

Tavoitteena on luoda opiskelijoiden yhteenkuuluvuuden tunnetta osallisuuden kautta, kehittää oppilaitoksen ympäristöä ja lisätä viihtyvyyttä. Pitkällä tähtäimellä vahvistaa opiskelijan sitoutumista yhteiskuntaan oman vaikuttamisen kokemuksen kautta.

Osallistuminen Suomen lukiolaisten liiton opiskelijakuntien hallituksille tarkoitettuun koulutukseen. Aktiivinen ja näkyvä toiminta opiskelijakunnan hallituksessa ja siten koko opiskelijakunnan hyväksi.

Suoritusmerkintä.

OP5: Työelämä oppimisympäristönä

Tavoitteena on syventää tietämystä työ- ja elinkeinoelämästä, eri ammattialoista sekä yrittäjyydestä.

Kurssilla opiskelija perehtyy omakohtaisesti itseään kiinnostaviin työpaikkoihin ja/tai ammattialoihin. Pääosin itsenäisesti suoritettava kurssi edellyttää tutustumista ja työskentelyä itse valitussa ja hankitussa työpaikassa vähintään 30 tuntia. **Kurssia ei voi suorittaa koulutyön ohessa tehdyn työn perusteella.** Sen voi suorittaa esim. kesätyönä. Opiskelija perehtyy kyseiseen alaan, työnantajana toimivan yrityksen tai organisaation rakenteeseen ja toimintaan sekä työntekijöiltä edellytettäviin vaatimuksiin ja laatii näihin sekä omiin kokemuksiinsa perustuvan raportin.

Kurssi voi sisältää myös koulutus- ja opiskelualaan tutustumista. Esimerkiksi opiskelija voi tutustua ammatillisiin oppilaitoksiin tai korkea-asteen oppilaitoksiin. Kurssin toteuttamisen lähtökohtana ovat opiskelijoiden omat toiveet ja kiinnostukset.

Kurssin voi suorittaa joko 1. tai 2. opintovuoden kesälomalla. Kurssin suorittamisesta ja tutustumisjärjestelyistä on sovittava etukäteen opinto-ohjaajan kanssa.

Suoritusmerkintä.

OP6: Työ- ja yritys-elämään tutustuminen

Kurssin suorittamisesta sovitaan etukäteen opinto-ohjaajan kanssa. Opinto-ohjaajan kanssa sovitaan portfolion sisältö ja aikataulu. Portfolion sisältöä ovat esimerkiksi työhakemus, ansioluettelo, esittely työpaikasta, sen toiminnoista ja henkilöstön ammasteista.

Kurssia ei voi suorittaa koulutyön ohessa tehdyn työn perusteella. Kurssin suorittaminen edellyttää vähintään 2 viikon täysipäiväistä työskentelyä kesäloman aikana. Kurssi on suoritettava eri vuoden kesällä kuin OP5.

Suoritusmerkintä.

OP7: Ohjelmointia ja tietoverkkoja - yhteistyössä JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON kanssa

Jyväskylän yliopistossa on mahdollisuus jo lukioaikana suorittaa opintoja ohjelmoinnissa ja tietoverkoissa. Menestymällä opinnoissa ”hyvin tiedoin” opiskelijan on mahdollista saada itselleen opiskelupaikka IT-tiedekuntaan. Opiskelu tapahtuu verkossa. Opinnot ovat maksuttomia. Opiskelu vaatii pitkäjänteistä työtä sekä itsenäistä ja omatoimista työtettä. Opinnoista saat myös kurseja (1-2) lukio-opintoihisi. Lisäksi yliopistokurssien suoritukset ovat voimassa toistaiseksi eli saat kurssin hyväksiluettua myöhemmissä yliopisto-opinnoissasi. Lisätietoja opinto-ohjaajalta.

Teemaopinnot

TO1: Monitieteinen ajattelu

TO2: Tutkiva työskentely teknologialla

TO3: Osaaminen arjessa

Vapaaehtoistoiminnan, työelämän, liikennekasvatuksen tai kansainvälisen toiminnan kurssilla opiskelija saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa. Tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden koulussa hankkiman osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista koulun ulkopuolissa toimintaympäristöissä. Hän saa mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen myös kansainvälisessä yhteistyössä. Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin kurssin tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen. Matematiikassa tarkastellaan omaan talouteen liittyviä asioita tulojen ja menojen avulla.

Yhteiskuntaopin osuudessa käydään läpi työnhakuun, opintotukeen, työttömyysturvaan, toimeentuloon, verotukseen sekä yhdistystoimintaan kunkin kurssin tarpeiden mukaan. Yhteiskuntaopin osuudessa vierailaan mahdollisuuksien mukaan viranomaisten luona tai kutsutaan viranomaisia oppitunneille. Tavoitteena on käytännön läheisyys sekä hankitun tiedon soveltaminen käytäntöön.

Äidinkielessä harjoitellaan työnhakuun liittyvien dokumenttien tekemistä, työhaastattelutilanteita, sähköpostiviestintää sekä yhteiskunnallista vaikuttamista verkon avulla. Tavoitteena on tarjota opiskelijoille viestinnällisiä lisävalmiuksia työelämää ja jatko-opintoja varten sekä sellaisia työkaluja, jotka mahdollistavat aktiivisen osallisuuden ja vaikuttamisen verkkoyhteiskunnassa.

Reaalin tukikurssi

RTU: Tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia reaaliaineiden (uskonto, elämäkatsomus-tieto, psykologia, filosofia, historia, yhteiskuntaoppi, biologia, maantieto ja terveystieto) tehokkaaseen opiskeluun.

Kurssilla käsitellään lukutekniikkaa, muistiinpanojen jäsentämistä, opiskelustrategioita ja muistin kehittämistä sekä kurssikokeisiin että YO-kirjoituksiin valmistauduttaessa. Kurssilla harjoitellaan erinomaisen reaaliavastauksen kirjoittamista, käydään läpi reaalikokeen eri kysymystyyppisiä esim. kuvatehtävät, tilastot, dokumentit jne. sekä YO-kirjoitusten mallivastauksia.

Liikennekasvatus

AKK1: Kurssimerkinnän saa, kun on suorittanut vähintään B-ajokorttiin sisältyvät autokoulun teoriatunnit sekä ajotunnit. Merkinnän saa esittämällä ajokortin koulun kansliassa.

Turvakurssi

TUK: Maanpuolustuskeskustysyhdistys (MPK) järjestää joka toinen syyskuu turvakurssin Rajamäen lukion opiskelijoille.

Kurssi koostuu luennoista Rajamäen lukion tiloissa sekä rastikoulutuksesta ja telttamajoituksen sisältävästä maastoharjoituksesta Tuusulassa. Opinnit sisältävät mm. turvallisuuspolitiikkaa, valistusta, tietoyhteiskunnan turvarakenteista, vapaaehtoistoiminnasta sekä käytännön koulutusta arjen turvallisuuteen ja varusmiespalvelukseenliittyvistä taidoista. Kouluttajina kurssilla toimivat puolustusvoimien, poliisin, SPR:n, reserviläisjärjestöjen ja vapaaehtoisorganisaatioiden edustajat. Hyväksytysti suoritettua turvakurssista saa suorituserkinnän.

Salibandy

SB1: Salibandysta kiinnostunut saa mahdollisuuden ohjattuun harjoitteluun, peleihin ja joukkuetoimintaan. Kurssilla harjoitellaan sekaryhmissä salibandya sen hetkisten taitojen pohjalta. Kurssilla on mahdollisuus huoltaa myös kehoa ja kehittää omaa fyysistä kuntoa.

Kurssin tavoitteena on saada lisäharjoitusta omien kehitysalueiden harjoittamiseen sekä saada peliharjoitusta ja -kokemusta joukkueessa pelaaville. Tavoitteena on myös ohjata pelaajia toimimaan vastuullisesti yhdistäen lukio-opinnit sekä tavoitteellisen urheiluharjoittelun. Painopiste on peliharjoittelussa, joka kehittää pelinäkemyä ja lajikuntoa. Ryhmän puitteissa tavoitteena on pelata myös erikseen määritettyä ottelusarjaa. Harjoittelu tapahtuu lukion omissa liikuntatiloissa.

Kurssin suoritus: 1.ja/tai 2.opiskeluvuosi.

Arviointi: Hyväksytty (S) / Hylätty (H)

SB2: Kurssilla (SB2 tai SB3) on mahdollisuus osallistua toimitsijakoulutukseen, pelin ohjaajakoulutukseen ja halutessaan valmennuskoulutukseen. Kurssilla on tarjolla tietoa levosta, ja urheilevan nuoren ravitsemuksesta. Kurssilla on tarjolla mahdollisuus osallistua hätäensiapukoulutukseen.

Kurssin tavoitteena on lajitaidon kehittäminen, opiskelijoiden kunnan kohottaminen ja säännöllisen harjoittelun edistäminen. Painopiste on peliharjoittelussa, joka kehittää pelinäkemyä ja lajikuntoa. Kurssin tavoite on kehittää nuoren taitoja havaita ja tunnistaa omia kehittämisalueita ja vahvuuksiaan. Ryhmän puitteissa tavoitteena on pelata myös erikseen määritettyä ottelusarjaa. Harjoittelu tapahtuu lukion omissa liikuntatiloissa.

Kurssin suoritus: 1.ja/tai 2.opiskeluvuosi.

Arviointi: Hyväksytty (S) / Hylätty (H)

SB3: Kurssilla (SB2 tai SB3) on mahdollisuus osallistua toimitsijakoulutukseen, pelin ohjaajakoulutukseen ja halutessaan valmennuskoulutukseen. SB-Pro tukee valmennuskoulutus (SBVA1 pätevyys) kustannuksissa, jos sitoutuu samalla mukaan seuran juniorivalmennukseen (tästä sovitaan yksilöllisesti). Kurssilla tarjotaan tietoa levosta, ja urheilevan nuoren ravitsemuksesta. Kurssilla on tarjolla mahdollisuus osallistua hätäensiapukoulutukseen.

Kurssin tavoitteena on lajitaidon kehittäminen ja syventäminen. Pelaajille tehdään yksilöllinen kehitys- ja harjoitussuunnitelma yhteistyössä seuravalmennuksen kanssa. Tavoite on ohjata pelaaja tunnistamaan omaa osaamistaan, vahvistamaan olemassa olevia taitoja ja hakemaan aktiivisesti ohjausta kehitettävälle osa-alueille. Suunnitelman pohjalta yksilöt suuntaavat harjoitteluaan eri osa-alueille. Kehittymisen seuranta tehdään yhdessä seuravalmentajien kanssa.

Kurssin suoritus: 1. ja/tai 2.opiskeluvuosi.

Arviointi: Hyväksytty (S) / Hylätty (H)